

Gausdals Tidende

11. Årgang

Gausdal Historielag

nr 1-98

1997

"Kulturminneåret 1997" påkalte et stort engasjement både fra det offentlige og fra de frivillige organisasjoner. Gausdal Historielag var selvsagt også med i dette, blant annet med assistanse i forbindelse med "Kulturminnestafetten" som gikk fra Øvre Svatsum den 30. August. "Stafetten" kom til hest, først langs den gamle Malmvegen, og videre til området utenfor Svatsum Samvirkelag der den ble høytidelig avlevert til bygdas Ordfører. - Her var det også et større arrangement med håndverk og kulturaktiviteter samt utstillinger av forskjellige slag.

Boka "Gausdalsminner 7" kom ut som planlagt, og ble behørig presentert for pressen på Lium i Follebu den 15. Oktober. Som vanlig har boka slått godt an, ikke bare lokalt men også utenfor vårt distrikt. Vi har sikkert alle med oss i å overbringe en takk til Boknemda for det gode og viktige arbeide de utfører. Styret vil også takke Grete og Knut Tiedemand Johansen for et prikkfritt arrangement i forbindelse med presentasjonen av boka.

Historielaget har hatt to "Minnes du kvelder" i løpet av året. På det første som ble holdt på Østre Gausdal bygdahus orienterte Randulf Møllerløkken og Ivar Blekastad om utviklingen av bankvesenet i Gausdal. På det andre som ble holdt i Bødal bygdahus kåserte Olav Brekke om Postverkets historie og hvordan Postens nettverk i Gausdal har forandret seg gjennom tidene og fram til i dag.

Den 22. Juni hadde historielaget sammen med Kittilbu utmarksmuseum lagt opp til dag med seterliv på Volden seter. Det skulle ystes ost og kinnes smør, og det var planlagt et musikalsk innslag som underholdning. Da dagen opprant hadde værgudene slått seg helt vrang, og heldigvis får vi vel si, kom det ikke flere folk enn det som eide rom innendørs. Utendørs var ikke værende. Til tross for dette ble programmet gjennomført til punkt og prikke, takket være Kari Holen og Marie Paulsrud Klaape. De som hadde trosset uværet og lagt veien om setra fikk smake både fersk rauost og nykinna smør.

På Rudstuen seter holdt vi markdag den 20 juli. Frøydis og Even Rudstuen delte oppgavene med arrangementet på en fin måte, og de som møtte fram fikk oppleve mye interessant i et flott sommervær.

Alt i alt må vi si at det har vært et år med mye aktivitet. De aktiviteter som skal foregå ute er ofte nokså avhengige av været men dette må vi leve med. Historielaget er selvsagt engasjert i mange andre ting også, og dette vil bli mer utførlig beskrevet i årsmeldingen som legges fram på årsmøtet den 19 april.

Forslag til nye vedtekter for Gausdal Historielag.

1

Gausdal Historielag har til formål å vekke interesse for og spre kunnskap om bygdas historie. Videre skal historielaget arbeide for vern av de gamle minner fra bygdekulturen, enten de består av muntlig tradisjon eller materielle gjenstander og gamle kulturminnesmerker.

2

Årsmøte holdes hvert år innen utgangen av april. Årsmøte innkalles av styret. Ordinært årsmøte skal :

- a. Velge møteleder
- b. Behandle årsmelding og revidert regnskap.
- c. Behandle saker som styret legger fram. Saker kan fremmes for årsmøtet av alle medlemmer, såfremt styret har fått saken 8 dager før årsmøte.
- d. **Valg.**
 1. Velge formann for ett år.
 2. Velge styremedlemmer for tre år om gangen. To styremedlemmer er på valg hvert år. En bør tilstrebe god geografisk spredning på styremedlemmene.
 3. Velge tre varamedlemmer i nummerorden.
 4. Velge to revisorer.
 5. Velge ett medlem til valgkomiteen for tre år. Den som er på valg er formann i valgkomiteen. Valgkomiteen besørger årlig fotografering, av styret.
- e. Fastsette utgiftsdekning til formann og styremedlemmer.
- f. Fastsette kontingent.

3

Styret består av 6 medlemmer og, formann, med 3 varamedlemmer i nummerorden. Styret velger selv sin kasserer og sekretær. Styret skal lede lagets arbeid, men kan bruke utvalg til å ta seg av de enkelte arbeidsoppgaver. Styret fører protokoll over lagets arbeid.

4

Oppløsning av Gausdal Historielag kan bare skje når en slik beslutning er vedtatt av 90 % av de fremmøtte medlemmene på to påfølgende lovlig innkalte årsmøter som holdes med minst 6 måneders intervall.

Ved oppløsning skal det siste styre melde fra til formannskapskontoret i Gausdal, som da skal velge en komite som i samarbeid med Opplandsarkivet skal ivareta lagets eiendeler og interesser.

Forandring av disse vedtekter kan skje på årsmøte med 2/3 flertall av de som møter, men forslaget må være innsendt til styret 6 uker før møtet.

*Dette vedtektsforslaget skal opp på årsmøtet
den 19 april 1998 for godkjenning.*

Rovdyrplagen i gamle dager.

I disse dager, med diskusjoner om feavl, rovdyr og elgbestand, kan det kanskje ha en viss interesse å se hva prost H. F. Hiorthøy forteller om dyr i sin beskrivelse over Gudbrandsdalen Provsti i 1784, altså for over 200 år siden:

Els-Dyr eller **Elg** har her tilforn været i stor Mengde, førend Skovene bleve udhugne, men ere nu mere sjeldne og findes allene i de største Skove, som i Hedalen i Vaage Præstegield, men deres Opholdssted sammesteds er ikke bestandig, og skydes ei heller formedelst det Kongelige Forbud. Ulvene ødelægge de fleste, som naa Sneen er saa haard at Dyret træder igiennem og Ulven gaar oven paa, i en Hast kan dræbe dem. Deres Kiød er grovere end Hiortens og Reendyrets. Fra de eldgamle Dage findes her paa adskillige Steder Levninger af de saa kaldede Elgs-Graver, hvori dette Dyr Fangedes.

Gaupe eller **Los** gives her kun tvende slags, nemlig: Ulve-Gaupe og Kat-Gaupe. Den sidste er meget smukkere end den første, og dens Skind i høiere Pris. Den er guulhvid med sorte Spetter. Begge ere skadelige Rovdyr, som gjøre især Skade paa Faar, Geder og Lam; men for disses Ødelæggelse betales intet Premium eller Skudpenge paa Tinget, som ellers for Ulve og Biøme.

Ulv eller **Graabeen**. Disse falder her i stor Mængde og gjøre megen Skade baade Sommer og Vinter, uagtet Bønderne lege sig meget efter at utrydde dem, dels ved Gift, dels ved Ulve-Stuer, men da her ikke falder megen Snee i dalen, søge de om Vinteren ned af Fieldene langs efter DaleFøret og røve Creature ved enhver Gaard. Deres Skind er i megen Priis og faaes 4 Rdlr. for Stykket foruden 2 Rdlr. Skudpenge.

6 Riksdaler høres kanskje beskjedent ut, men det tilsvarte nok bortimot en årslønn den gang.

TILLITSVALGTE

Formann

Ola Eggen
2628 Espedal

Nestformann

Alf Sanden
2620 Follebu

Kasserer

Marit Paulsrud
2621 Østre Gausdal

Sekretær

Birgit Hjelmstad
2623 Vestre Gausdal

Styremedlemmer

Jan Dahle
2627 Svatsum
Morten Kleiven
2622 Svingvoll
Gunnar Bruvang
2627 Svatsum

Leder i boknemnda

Marthe Stine Fyksen
2623 Vestre Gausdal

Leder i fotogruppa

Tor Korsvold
2622 Svingvoll

Leder i slektsgruppa

Magne Bårdslie
2623 Vestre Gausdal

Medlemsmassen

Ved utgangen av 1997 var medlemstallet 373. Dette er en liten oppgang sammenlignet med tallet for 1996. Vi håper at så mange som mulig fortsatt vil støtte det arbeid som Gausdal Historielag driver med.

Styret

Medlemsmøter

For deg som har lyst til å finne ut litt om egen slekt, eller har gamle fotografier og smalfilmer som du er villig til å låne ut for registrering og kopiering: - Møt opp i prestegarden i Østre Gausdal på de faste møtedagene som er
første mandag i hver måned kl. 19.00.

Årsmøte

Gausdal Historielag har årsmøte på bygdahuset Østre Gausdal, søndag 19 April 1998, kl 19.30. Saker kan fremmes for årsmøtet av alle medlemmer. Slike saker må fremmes skriftlig, og sendes styrets formann innen lørdag 11. April.

HAR DU LEST GAUSDALSMINNER 7? I artikkelen av Anders Fedje om "Koret i Gausdal", nevner han på s. 10 ei bygdevise som var skrevet av bygdevokter eller "Ståterkonge" Ole Pedersen omkring 1840. I visa er han innom hver gard fra Fåberg grense og til øverst i Svatsum, og han gir kjerringa eller mannen på garden en kort, fyndig og nådeløs karakteristikk ifølge Anders Fedje. Da Fedje skrev dette i 1962 sier han at bruddstykker av visa er i behold. Vi undres derfor på om det finnes noen i Gausdal som har kjennskap til slike bruddstykker. I tilfelle, så er historielaget interessert i å få låne disse.

For boknemnda Marthe Stine Fyksen